

Συγχρόνως δὲ οἱ ἐν τῇ ἐνέδρῳ κεκρυμμένοι ἐξεληθόντες ἠνώθησαν εἰς τὰ δύο σώματα τῶν Ἑλβετῶν καὶ τῶν Γάλλων πεζῶν. Τότε καὶ οἱ ἄλλοι Στρατιῶται παρακάμψαντες ἠνώθησαν πρὸς τοὺς ἐλαφροὺς ἵππεις τοῦ βασιλέως, τοῦ μαρκησίου τῆς Μαντούης καὶ τοῦ κυρίου de Maugiron. "Ἀπαντες δὲ ἄλλοι ἵππεις καὶ πεζοὶ ἐπέπεσαν τόσον ὀρμητικῶς κατὰ τοῦ πρώτου σώματος τῶν ἐχθρῶν, ὥστε τοῦτο ἔστρεψε τὰ νῶτα. Τὸ παρακολουθοῦν δεύτερον σῶμα ἰδὼν τοὺς μὲν τραπέντας διευθυνομένους πρὸς αὐτούς, τοὺς δὲ Γάλλους ὀπισθεν φονεύοντας τούτους, πολὺ ἐφοβήθη. Ὁ Δόγης Παῦλος Νόθης καὶ ὁ Πιζαῖος Ἰάκωβος Κόρσος εἰς μάτην ἐπροσπάθησαν νὰ διατηρήσωσι τὴν τάξιν καὶ ἐμποδίσωσι τὴν φυγὴν· οἱ πάντες ἔφυγον».

«Ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων Γενοουησιῶν ὑπελογίσθη εἰς 1400, Γάλλοι δ' ἐφονεύθησαν 39, ἀλλ' ἐπληρώθησαν πολλοί».

«Οὕτως ὁ βασιλεὺς κερδίσας τὴν μάχην ἐπορεύθη πάνοπλος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἀββαδίας τοῦ Boschetto καὶ ἐδόξασε τὸν θεόν.» ¹⁾

Ὁ Κορωνάιος συμφωνῶν πρὸς τὸν χρονογράφον τοῦ βασιλέως γράφει ὅτι ἀληθῶς ὁ Λουδοβίκος IB' παρήγγειλεν εἰς τὸν Μερκούριον νὰ πράξῃ ὅ,τι ἔπραξεν».

Σὺ δὲ σινοῦρ Μερκούριε σύρ' ἐκ τῶ χαμαιθῶνι,
νὰ δίδῃς ἕνα πόλεμον, κ' ἡμεῖς ἐδώθην ἄλλον.

Συγχρόνως ὁμοίως διὰ μακρῶν περιγράφει καὶ ἕτερον κατὰ τῶν Γενοουησιῶν πόλεμον, διεσχαθέντα διὰ τῆς αὐτῆς τακτικῆς. Παρακαλέσας τὸν βασιλέα νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ πολεμήσῃ «ὡς εἶνε μαθημένος» διὰ νυκτὸς διῆλθε τὸ πρὸ τῆς Γενοῦης τραχύτατον ὄρος, καὶ ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου ἐμφανισθεὶς εἰς ἀπροόπτου εἰς τοὺς ἐχθρούς, κατέφθειρεν αὐτούς:

Ἐκεῖθεν δὲ ἐξέβηκαν κ' ὄλονυκτι περπάτου,
κ' εἰς τὰ βουνὰ τὰ ἄβυθα τ' ἄλογά τους ἐπάτου,
τὴν στράταν δὲ τὴν ἄβυθον περπατικῶς τὴν ποῖκε,
κ' ἡλίου ἀνατέλλοντος εἰς τοὺς ἐχθρούς ἐμπήκε·
τοὺς εὗρηκεν ἀρδίνιαστους 'ς ἐκείνην τὴν μερίαν,
γιατὶ δὲν ἐπιστεύασιν νὰ λάθουν κονταρία,
τινάς ἐκ τὴν μερίαν αὐτήν, γιατί δὲν ἐπατήθη,
ἀπ' ἄλογον, οὐδ' ἄνθρωπον, οὐδὲ ἐπερπατήθη.
δύο χιλιᾶδες κόψασιν, καὶ χίλιους ἐλαθῶσαν,
καὶ πεντακόσιους ἄρχοντας εὐγενικοὺς σκλαθῶσαν.
ταῦτα δ' ὁ ρήγας βλέπωντας μετὰ χαρὰν μεγάλην,
τὰς χεῖράς του 'ς τὸν τράχηλον τοῦ Μερκούριου βάλλει.
καὶ ἐκ τὰ δύο μάγουλα ἐγλυκοφίλησέ τον,
πολλὰ δὲ 'ς τὸ στρατόπεδον μέσα εὐφημίσε' του ²⁾.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δηλοῦται ὅτι ἀληθῶς μὲν ἀπὸ τοῦ 1499 ὁ Λουδοβίκος IB' προσέλαβεν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Στρατιώτας, πιθανῶς τοὺς ὑπὸ Ἀριανίτου προσενεχθέντας αὐτῷ 400, ἢ εἰσαγωγῇ ὁμοίως τῆς Στρατιωτικῆς τακτικῆς καὶ ὁ κατ' αὐτὴν διοργανισμὸς τῶν ἐλαφρῶν ἵππέων ἤρχισε

κυρίως ἀφοῦ ὁ Μερκούριος ὠνομάσθη ἀρχηγὸς ἅπαντος τοῦ ἐλαφροῦ ἵππικοῦ, καὶ ἐπὶ ἑξ ἔτη πιστῶς ὑπερέτησε τὴν Γαλλίαν (1503-1509). Ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ πολιορκίᾳ τῆς Γενοῦης ἅπας ὁ στρατὸς τοῦ βασιλέως συνεποσοῦτο εἰς 50000 ἀνδρῶν, ἐξ ὧν μόνον 2000 ἐλαφροὶ ἵππεις οἱ ὑπὸ Μερκούριου διοικούμενοι. Οὗτοι δὲν ἀνήκον πάντες αὐτῷ, διότι ὁ βιογράφος του, λέγει ὅτι τὸ ἐν Γενοῦῃ ἴδιον σῶμά του ἀπετελεῖτο ἐκ 500 Στρατιωτῶν, Μακεδόνων (Ἀλβανῶν) ἐκ Πελοποννήσου. Ὡστε οἱ ὑπόλοιποι 1500 ἦσαν ἄλλοι Στρατιῶται πρὸ αὐτοῦ ὑπηρετοῦντες ἐν Γαλλίᾳ, ἢ καὶ Γάλλοι διωργανισμένοι Στρατιωτικῶς, ὡς ὁ προσημειωθεὶς μαρκήσιος τῆς Μαντούης.

(Ἐπειτα συνέχεια)

K. ΣΑΘΑΣ

ΤΕΚΝΑ ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΟΝΕΩΝ ΑΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ernest Legouvé]

A'

Οὐδεὶς εἶνε ἀληθῶς πατὴρ ἂν δὲν ἐνδιαφέρεται περὶ τῶν ἄλλων πατέρων. Ὅσοφ μᾶλλον συμβιωῖ μετὰ τοῦ υἱοῦ μου τόσοφ μᾶλλον συνδέομαι πρὸς πάσας τὰς ἄλλας ψυχάς. Ἡ φαντασία μου ὑπὸ τῆς καρδίας μου ἐλαυνομένη εἰσδύει εἰς ὅλας τὰς οἰκογενείας, κατέρχεται εἰς πάσας τὰς συνειδήσεις. Ἐχω ἀνάγκην νὰ μάθω τί συμβαίνει ἐν τῷ βῆθει τῆς ζωῆς καὶ τῆς καρδίας τῶν ἐν τῷ καθήκοντι καὶ τῇ στοργῇ ἐταίρων μου.

Πρὸ τινῶν ἡμερῶν, ὑπὸ τοιαύτης μερίμνης κατελιγμένος, ἔκρουσα τὴν θύραν ἀνδρὸς σοβαροῦ καὶ ἐμπέρου εἰς τὰ τῆς ἀγωγῆς. Εἶνε διευθυντὴς μεγάλης σχολῆς, κατὰ πάντα δὲ καταλλήλος διὰ τὴν θέσιν ταύτην ἕνεκα τῆς εὐθύτητος τοῦ πνεύματός του καὶ τῆς ἀκάμπτου πως στερορότητος τοῦ χαρακτήρός του. Ἐπελήφθη ἀμέσως τοῦ θέματος:

— Ἀπὸ πόσον ἐτῶν εἰσθε διευθυντὴς τῆς σχολῆς ταύτης;

— Ἀπὸ δεκαπέντε ἐτῶν.

— Ποίους μαθητὰς συνήθως ἔχετε;

— Υἱοὺς μικρῶν ἐμπόρων, τεχνιτῶν, γεωργῶν, κατωτέρων ὑπαλλήλων, ὑπηρετῶν.

— Ποῖα μαθήματα περιλαμβάνει τὸ πρόγραμμά σας;

— Τὰς ὠφελίμους τέχνας, τὰς ζώσας γλώσσας, φιλολογικὰς τινὰς γνώσεις.

— Ὡστε ἐκ τούτου προέρχεται μεγάλη ἀνισότης μαθήσεως μεταξὺ τῶν τέκνων καὶ τῶν γονέων των;

— Πολὺ μεγάλη.

— Ποίαν ἐπίδρασιν ἐξασκεῖ ἡ ἀνισότης αὐτῆ

¹⁾ Ἐν Hardy, σελ. 92, 97.

²⁾ Κορωνάιος, σελ. 78.

ἐπὶ τῶν οἰκογενειακῶν αἰσθημάτων καὶ δεσμῶν ;
 Ὁ φίλος μου, ὅστις ἕως τότε εἶχεν ἀποκριθῆ
 εὐκρινῶς εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις μου, ἔσταμά-
 τησε. Τὸ μέτωπόν του συσφραγίσθη ὑπὸ συννοίας,
 ἔπειτα δὲ μοι εἶπε :

- Αὐτὸ εἶνε πολὺ λεπτὸν ζήτημα.
- Διὰ τοῦτο ἤλθα εἰς σὰς νὰ τὸ λύσετε.
- Νὰ τὸ λύσω ; δὲν εἰξεύρω ἂν πρέπει.
- Διατί ;

— Τὸ θέμα τοῦτο δὲν ἀπασχολεῖ μόνον τὸ
 ἰδικόν σας πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ τὴν συνειδήσίν μου.
 Δι' ὑμᾶς εἶνε ἀπλοῦν ζήτημα παρατηρήσεως,
 περιεργείας· δι' ἐμὲ εἶνε ἀντικείμενον πρακτικοῦ
 καθήκοντος. Εἰξεύρετε ὅτι αὐτὸ εἶνε ἐν ἀπὸ τὰ
 ἠθικὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα μὲ ταραττοῦν περισ-
 σότερον ἀπὸ δώδεκα ἐτῶν ;

— Τὸ πιστεῦω.

— Εἰξεύρετε ὅτι ἐκ τοῦ προβλήματος τούτου
 καὶ ἐκ τῆς γνώμης μου περὶ τοῦ προβλήματος
 τούτου ἐξαρτᾶται ἡ ἠθικότης τοῦ ἐπαγγέλμα-
 τός μου ;

Πρόκειται ν' ἀποφασίσω ἂν ἐνασκῶ ἐπάγγελ-
 μα ὠφέλιμον ἢ ἐπιβλαβές· ἂν διδάσκω γράμ-
 ματα εἰς τὰ παιδιά, δὲν καταστρέφω αὐτὰ ἠθι-
 κῶς· ἂν διαχέω φῶς ἢ ἂν πωλῶ δηλητηρίου.

— Βλέπω ὅτι εἶχα δίκαιον ν' ἀποταθῶ πρὸς
 ὑμᾶς, διότι αὐταὶ αἱ σκέψεις εἶνε ἀκριβῶς καὶ
 αἱ ἰδικαί μου.

— Ἔστω, λοιπόν ! ἐξηκολούθησεν ἀποφασι-
 στικῶς. Ἄλλως τε ἡ συνδιάλεξις αὕτη δυνατὸν
 νὰ εἶνε καὶ εἰς ἐμὲ ὠφέλιμος ὅπως καὶ εἰς ὑμᾶς.
 Ἐρωτήσατέ με, θ' ἀποκριθῶ.

— Ὅλαι μοι αἱ ἐρωτήσεις περιλαμβάνονται
 εἰς τὰς λέξεις ταύτας : Ποίαν ἐπίδρασιν ἔχει
 ἐπὶ τῶν σχέσεων τῶν γονέων καὶ τῶν τέκνων
 ἡ ἀνισότης τῆς ἐκπαιδεύσεως ;

Ὁ φίλος μου μετὰ βραχείαν σιγὴν, ἀπήνησεν·

— Ὁλεθρίαν ἐπίδρασιν.

— Ὅς πρὸς τί ὀλεθρίαν ;

— Ἡ ἀνισότης αὕτη κλονίζει τὸ σέβας, κα-
 ταστρέφει τὴν ἐμπιστοσύνην, ἀπομονοῖ τοὺς υἱοὺς
 τῶν πατέρων καὶ ἀνατρέπει τέλος τὴν ἱεραρχίαν
 τῆς οἰκογενείας θέτουσα τὸν ἀρχηγὸν ὑπὸ τὸν
 ὑποδεέστερον.

— Κατ' ἐξαιρέσιν βέβαια ! ἀπήνησα ζωηρῶς.

— Δώδεκα φορές ἐπὶ εἴκοσι.

— Τί μοῦ λέγετε ; ἀνέκραξα· δώδεκα φορές
 ἐπὶ εἴκοσι ; Καὶ τὸ λέγετε σεις ὁ ὁποῖος λαμ-
 βάνετε ἐνεργὸν μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς προόδου ;

— Ὅμιλῳ καὶ σκέπτομαι οὕτω διότι εἶμαι
 ἀφωσιωμένος εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον. Ἀφῆτέ με
 νὰ τελειώσω καὶ μὴ μὲ καταδικάζετε τόσον
 ταχέως. Ἐπιδοκιμάζω καὶ θαυμάζω τὴν ἀφροσί-
 ωσιν, ἣτις παρακινεῖ τοὺς γονεῖς ν' ἀπαλλάτ-
 τωσι τὰ τέκνα των ἀπὸ πάσαν διανοητικὴν ἢ
 ἠθικὴν ἐνδοσίαν, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν αὐτοὶ ὑπέφεραν.

Ἐπιδοκιμάζω τοὺς υἱοὺς, οἵτινες θέλουσι νὰ μά-
 θουν ὅσα ἠγνόνουν οἱ γονεῖς των θεωρῶ δίκαιαν
 καὶ νόμιμον τὴν ἀνύψωσιν ταύτην τῶν κατωτέ-
 ρων τάξεων πρὸς τὸ φῶς, ἐπειδὴ δὲ βλέπω
 παγκοσμίαν τὴν τάσιν ταύτην, διαβλέπω ἐν
 αὐτῇ τὸν δάκτυλον τῆς θείας Προνοίας. Ἄλλ'
 ὅσον βαθεῖαι καὶ ἂν εἶνε αἱ περὶ τοῦ ζητήμα-
 τος τούτου πεποιθήσεις μου, δὲν δύνανται νὰ μ'
 ἐμποδίσωσι τοῦ νὰ ἴδω καὶ εἶπω ὅτι μοι ἀπέ-
 δεῖξεν ὡς ἀληθὲς δεκαπενταέτης πείρα. Ἀπὸ
 δεκαπέντε ἐτῶν διήλθον τῶν χειρῶν μου δεκα-
 κισχίλια παιδιά· ἔζησα μὲ δεκακισχιλίας οἰ-
 κογενείας ἐργατῶν ἢ πωλητῶν· γνωρίζω τὰ ἀπό-
 κρυφα τοῦ βίου τούτων, ἀγνώστου τοῖς πᾶσι,
 καὶ τῶν ψυχῶν τούτων ἀγνώστων πρὸς ἑαυτάς.
 Ἐξήγαγον λοιπόν ὡς συμπέρασμα ἐκ τῆς μακρᾶς
 ταύτης πείρας ὅτι ὅσον ἡ παιδείουσι εἰσχωρεῖ
 εἰς τὰς οἰκογενείας ταύτας, τόσον παραβλάπτον-
 ται αἱ οἰκογενειακαὶ ἀρεταί.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἀνηγέρθη, καταλη-
 φθεις ὑπὸ φόβου.

— Νὰ συνεννοούμεθα ἐξηκολούθησε ζωηρῶς
 ὁ φίλος μου. Ὅμιλῳ περὶ τῶν ἀρετῶν μόνον
 τῶν τέκνων, διότι αἱ ἀρεταὶ τῶν γονέων εὐρί-
 σκουσιν ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ καταστάσει θαυμασίας
 ἀφορμὰς ν' ἀναφανῶσι καὶ ἀναπτυχθῶσι. Ἡμέραν
 τινα εἶδον πρὸ τῆς οἰκίας μου δύο ἐργάτας ἐργα-
 ζομένους ἐπιμόχθως εἰς τὴν λιθόστρωσιν τῆς
 ὁδοῦ. Ἀναγνωρίζω τοὺς πατέρας δύο τῶν μαθη-
 τῶν μου· ἦσαν γέροντες καὶ τὸ ἔργον ἦτο τρα-
 γύτατον. Φλογερὸς ἥλιος κατέφλεγεν αὐτοὺς καὶ
 ἰδρῶς ἔσταζεν ἀπὸ τῶν μετώπων των. Οἱ βρα-
 χίονες αὐτῶν μόλις ἠδύναντο νὰ ἐγείρωσι τὸ
 σιδηροῦν ἐργαλεῖον ! Αἴφνης ὁ πρεσβύτερος στα-
 ματᾶ :

— Ἄφωρεσμένη δουλειά· δὲν ἔμπορῳ πειά !

— Κουράγιο ! τῷ ἀπαντᾶ ὁ ἄλλος· τὰ παιδιά
 μας δὲν θὰ δουλεύουν σὰν κ' ἐμᾶς.

Αἱ συγκινητικαὶ αὗται λέξεις συγκεφαλαιοῦν
 μυρίας ἀφοσιώσεις ὧν ἐγενόμην μάρτυς ἐν ταῖς
 πτωχαῖς οἰκογενείαις. Εἶδον πατέρας προσθέτον-
 τας εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας τὴν ἐργασίαν
 τῆς νυκτὸς διὰ νὰ πληρῶσουν τὰ διδάκτρα τῶν
 τέκνων των· εἶδον μητέρας ὑποβαλλομένας εἰς
 τὰς βαρυτέρας ἐργασίας ὅπως προμηθεύσωσι προ-
 γυμναστὴν εἰς τὸν υἱόν των· εἶδον ἀμφοτέρους,
 πατέρας καὶ μητέρας ἀποκόπτοντας, μετ' αὐτα-
 παρνησίας οὐδὲ στιγμὴν ἐλαττωθείσης, ἐκ τῶν
 ἀναγκαιοτάτων τῆς ζωῆς πραγμάτων, ἢ τῆς
 τροφῆς, ἐκ τῶν ἐνδυμάτων, ἐκ τῆς θερμάνσεως
 ὅπως ὁ υἱὸς των μεταθῆ ἐλάχιστην προίαν εἰς τὸ
 σχολεῖον μετὰ καλῆτιον πλήρες καὶ κόσμιον ἐνδυμα·
 τί νομίζετε δὲ ὅτι τὰ παιδιά φέρουν τὴν ἐσπέραν
 εἰς τὴν οἰκίαν ;

— Φέρουν τὸ φῶς ! ἀπεκρήθη εἰς τὸν φίλον
 μου διακόψας αὐτόν. Δὲν ἔζησα ὅπως ὑμεῖς ἐν
 μέσῳ τοῦ λαοῦ τῶν πόλεων, ἀλλὰ γνωρίζω τοὺς

ἀγρότας· εἶδον παιδία ἀμπελουργῶν, παιδία κηπουρῶν, παιδία ὑλοτόμων, τὰ εἶδα ἐπιστρέφοντα τὴν ἐσπέραν ἐκ τοῦ σχολείου εἰς τοὺς ἀγραμμάτους καὶ σκαιοὺς γονεῖς των, φέροντα τὴν μικρὰν προμήθειαν τῶν γνώσεών των. Ποῖος ἐπωφελεῖται περισσότερον; οἱ γονεῖς. Ὁ υἱὸς γράφει διὰ τὸν πατέρα τὰς ἐργασίμους ἡμέρας, διὰ τὴν μητέρα τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ οἰκοκυρίου· τοῖς μανθάνει ὅσα ἔμαθε, τοῖς διηγεῖται ὅσα ἀπεμνημόνευσε· μετὰ τῶν θυγατέρων εἰσέρχονται τὴν ἐσπέραν δύο οἰκογενεϊακαὶ ἀρεταὶ συνηθέστατα ἄγνωστοι εἰς τοὺς ἀγρότας, ἡ εὐγένεια ὡς πρὸς τὴν συμπεριφορὰν καὶ ἡ καθαριότης. Δὲν δύναμαί ποτε νὰ ἰδῶ ἄνευ συγκινήσεως τὰς ἀληθεῖς μεταμορφώσεις αἱ ὁποῖαι ἔγειναι καὶ γίνονται ἀκόμη κατ' ἐκάστην εἰς τὸ χωρίον μας ὑπὸ τοῦ σχολείου. Οἱ γονεῖς ἐμπιστεύονται εἰς τὰς διδασκαλίσσας κοράσια ρυπαρά, χονδροειδῆ, βάρβαρα τὴν συμπεριφορὰν· μετὰ ἓν ἔτος τοῖς δίδουν καλοκνηθρεμμένας κόρας, γνωρίζουσας νὰ ὀμιλοῦν καὶ νὰ φέρωνται, χαιρετώσας ὅσους συναντοῦν, καὶ ἐχοῦσας τὰ χεῖλη των τόσον καθαρὰ ἀπὸ κάθε ἀπρεπῆ λόγον ὅσον καὶ τὰ ἐνδύματά των ἀπὸ κάθε κηλίδα. Ἀσκοῦσι γλυκειάν τινα δεσποτείαν ἐπὶ τῶν γονέων των. Αἱ ἔξεις τῆς εὐσεβείας, ἡ ἀποστροφή αὐτῶν πρὸς τινὰς λέξεις μεταδίδονται κατὰ μικρὸν εἰς τὴν μητέρα καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸν πατέρα. Τέλος θυγατέρες καὶ υἱοὶ εἰσάγουσιν ὑπὸ τὴν στέγην τῶν ἀμαθῶν γονέων τὴν σωστικωτέραν τῶν τέρψεων, τὴν γλυκυτέραν συνοδὸν τῶν χειμεριῶν ἀγρυπνιῶν, τὴν γεγωνυῖα φωνῆ ἀνάγνωσιν, δηλοῦν τὴν διανοητικὴν ζωὴν καὶ τὴν συμμετοχὴν εἰς πᾶν ὅτι ἐνδιαφέρον συμβαίνει ἐν τῇ χώρᾳ των καὶ ἐκτὸς τῆς χώρας των. Παρέστην ἐγὼ εἰς πολλὰς τοιαύτας ταπεινάς καὶ συγκινητικὰς σκηνάς· εἶδον τοὺς δυστυχεῖς γονεῖς περὶ τὸν μικρὸν ἀναγνώστην· εἶδον τὴν ἀκτινοβολοῦσαν φυσιογνωμίαν τῶν μητέρων· εἶδον τοὺς πλήρεις θαυμασμοῦ ὀφθαλμοὺς τῶν πατέρων, ἤκουσα τὰς ἐπιφωνήσεις, τὰς σκέψεις, τὰς ἐπιδοκιμασίας, τὰς ἀγανακτήσεις τῶν ἀπλῶν τούτων καὶ εἰλικρινῶν ὄντων· εἶδον τὴν πρώτην ἐξέγερσιν τῆς διανοίας καὶ τῆς καρδίας των καὶ τὴν χαρὰν των ὅτι τὴν ἐξέγερσιν ταύτην τὴν ὀρεῖλον εἰς τὸν υἱὸν των· παρηκολούθησα αὐτοὺς εἰσερχομένους μετὰ τῶν ὀδηγῶν των εἰς τὸν κόσμον τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἐπιστήμης, καὶ τὸν βίον τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, εἰς τὴν θέαν τῶν μεγάλων ἰδεῶν... Δύναται νὰ ὑπάρξῃ θελκτικωτέρα εἰκὼν τοῦ οἰκογενεϊακοῦ βίου; Δὲν συσφίγγονται οὕτω οἱ δεσμοὶ τῆς οἰκογενείας ἐν ᾧ σεῖς δισχυρίζεσθε ὅτι ἐκλύονται; Ἀπαντήσατε!

—Μίαν μόνην λέξιν θ' ἀπαντήσω ἀλλὰ χαρακτηριστικὴν. Ὅσα λέγετε εἶνε ἀληθῆ ὡς πρὸς τὴν προκαταρκτικὴν παιδείαν, ἀληθῆ διὰ τοὺς ἀγρότας, ἀληθῆ διὰ τὰ κοράσια, ἀληθῆ διὰ τὰ

ἄρρενα τέκνα μέχρις ἡλικίας τινός· ἀλλὰ ἔλθετε εἰς τὰς πόλεις, ἐξέλθετε τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν στοιχειωδῶν γνώσεων καὶ θὰ ἰδῆτε τοὺς θλιβεροὺς καρποὺς τῆς ἀνισότητος ὡς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν. Τὸ γνωρίζετε τὸ μᾶλλον ἀθεράπευτον καὶ ταπεινότερον ἐλάττωμα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὸ ἀνθιστάμενον εἰς πάντα καὶ εἰς ὁυδὸν ἀνίσταται, τὸ γονιμώτερον εἰς ἀχαριστίαν καὶ εἰς ἐξουτελισμὸν, εἶνε ἡ ματαιοδοξία, τὸ δ' ἐλάττωμα τοῦτο γεννᾷ ἡ ἀνισότης αὕτη. Μέχρι τοῦ δεκάτου τρίτου ἢ δεκάτου τετάρτου ἔτους τὸ παιδίον ὑποφέρει ὀλίγον ἐκ τῆς ἐνδείας καὶ ἀσημότητος, εἰς ἣν ἐγέννηθη καὶ ὀλίγον λυπεῖ τοὺς γονεῖς του· πρῶτον μὲν διότι δὲν εἶνε τόσον κατάδηλοι, εἶτα δὲ διότι τὰς αἰσθάνεται ὀλιγώτερον. Ἄλλ' ἡ ἡλικία τῶν δεκατεσσάρων ἢ δεκαπέντε ἐτῶν εἶνε ἐποχὴ κρίσεως διὰ τὴν ψυχὴν τῶν παιδίων ὡς καὶ διὰ τὸ σῶμα αὐτῶν. Ἐν ᾧ ὁ γόνυς φύεται εἰς τὸν πῶγονα αὐτῶν, ἐν τῇ καρδίᾳ φύονται πάντα τὰ προσιδιάζοντα εἰς τὴν νεότητα ἐλαττώματα, ἡ τάσις πρὸς ἐπίδειξιν, ἡ ὑπεροφία, τὸ πνεῦμα τῆς ἀνεξαρτησίας, καὶ ὅλη ἡ γενεαλογία τῆς ματαιοδοξίας. Δεκατετραετὲς παιδίον ἤρχετο κατ' ἐκάστην εἰς τὸ σχολεῖόν μου συνοδευόμενον ὑπὸ γέροντος πτωχῶς ἐνδεδυμένου.

—Ποῖος εἶνε αὐτὸς ὁ γέρος ποῦ σὲ φέρει ἐδῶ; τὸν ἐρώτησεν εἰς συμμαθητῆς του.

—Εἶνε ὁ θυρωρὸς τοῦ σπιτιοῦ μας, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον.

Ἦτο ὁ πατὴρ του. Εἶχον ὡς θυρωρὸν ἐν τῷ σχολείῳ ἄνθρωπον τινα νοήμονα καὶ τιμιώτατον καὶ ἐπελήφθη τῆς ἀγωγῆς τοῦ υἱοῦ του· ἐφ' ὅσον τὸ παιδίον ἦτο παιδίον κατὰ τὰς ὥρας τοῦ διαλείμματος ἔπαιζεν εἰς τὸν οἰκίσκον τοῦ πατρός του· ὅταν ἔγεινε δεκαπενταετής, ὁ πατὴρ ἤλθε ἡμέραν τινα, μοῦ ἐζήτησε τὸν λογαριασμὸν καὶ ἀνεχώρησε μὲ λύπην ἀλλὰ χωρὶς λέξιν ἐξηγήσεως οὔτε ἐκ μέρους του οὔτε ἐκ μέρους μου. Ἐμάντευσα τί εἶχεν αἰσθανθῆ: τὴν βραβεῖαν ὀδύνην τοῦ υἱοῦ του ὡς ἐκ τῆς ταπεινῆς θέσεως τοῦ πατρός του. Τὰ μερικὰ ταῦτα γεγονότα ἀρκοῦσιν ὅπως ἐνοήθη τις τί συμβαίνει ἐν γένει. Ὁ μᾶλλον ἐγγράμματος τοῦ πατρός του νέος τρέμει μὴ εὐρεθῆ μετ' αὐτοῦ ἐνώπιον ξένων· φοβεῖται μὴ ὑποπέσῃ εἰς λάθος τι ἐξ ἀμαθείας δι' ὃ νὰ ἐρυθριᾷ. Εἶδον πολλοὺς τῶν μαθητῶν μου νὰ μὴ θέλουν νὰ ἐξέλθουν μετὰ τῆς μητρός των διότι ἐφόρει φακίολι ἢ μετὰ τοῦ πατρός των διότι ἐφόρει βέσταν.

—Λησμονεῖτε, εἶπον, ὅτι ὁ Λαπλὰς περιεπάτει εἰς τὸν κήπον τοῦ Κεραμικοῦ ἐνώπιον τοῦ ἀριστοκρατικωτέρου κόσμου κρατῶν ἐκ τῆς χειρὸς τὸν πατέρα του, ὅστις ἐφόρει ἐνδυμασίαν χωρικοῦ.

—Μέγα κατόρθωμα! ἀπεκρίθη ὁ καθηγητῆς, ὅταν κανεῖς, λέγεται Λαπλὰς. Καὶ πρῶτον πιστεύω ἡ μεγαλοφυΐα συνοδεύεται καὶ ὑπὸ εὐγενείας τινός τῆς ψυχῆς, ἡ ὅποια ἀποδιώκει τὰ

ταπεινά ἐλαττώματα... Ἐπειτα ἡ κατάβασις ἀπὸ τόσον ὑψηλά εἶνε εἶδος ἀναβάσεως ἀκόμη ὑψηλότερα. Εἶνε εὐκολόν νά γείνετε ἀπλοῦς, ὅταν ὅλοι θαυμάζουν τὴν ἀπλοτήτά σας καὶ ἡ φιλαυτία τότε ἰκανοποιεῖται. Ἀλλὰ λάβετε μετριάς ψυχάς, λάβετε ταπεινοὺς ἀνθρώπους, ἐκτεθειμένους εἰς τὸν γέλωτα καὶ τὴν περιφρόνησιν τῶν ἄλλων διὰ τὴν ἄσχημον αὐτῶν κατάστασιν, καὶ θὰ ἴδωτε ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῶν καλίστων ἐξ αὐτῶν θὰ γεννηθῆ ἡ ὀλεθρία αἰσχύνη.

Ὁ ἅγιος Βικέντιος ὡμολόγησεν ὅτι ἠρρυθρίασεν ἡμέραν τινα εὐρεθεὶς ἐν πληθούσῃ ὀμηγύρῃ μετὰ συγγενεῶν του κακῶς ἐνδεδυμένου. Ἄς μὴν φοβούμεθα λοιπὸν νὰ ὁμολογῶμεν ὅ,τι ὁμολογοῦν καὶ αὐτοὶ οἱ ἅγιοι.

— Ἔστω, ἀλλ' ὁμολογήσατε καὶ σεῖς ὅτι ἡ υἱική αὐτῆ αἰσχύνῃ δὲν εἰσέρχεται κατὰ πάντων ἐκ ματαιοδοξίας. Ὅταν ὁ υἱὸς ἐρυθριᾷ διὰ τὸν πατέρα του, ἐρυθριᾷ δι' ἐλάττωμά τι, ἐνίοτε δὲ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς του καὶ οὐχὶ κατὰ τοῦ πατρὸς του ἐρυθριᾷ. Ἡ ὀδυνηρὰ αἰδώς ἦν αἰσθάνεται κατέναντι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μεθυμένου, χυδαίου, βαρβάρου εἶνε ἔπαινος καὶ οὐχὶ κατηγορία τῆς ὑπεροχῆς τῆς ἀγωγῆς παρὰ τῷ υἱῷ· προσθέσατε ὅτι ἡ ὑπεροχὴ αὕτη καθίσταται ἐνίοτε ἡ σωτηρία τῆς μητρός. Πολλοὶ υἱοὶ ἐπιβαλλόμενοι εἰς τὸν πατέρα διὰ τῆς διαφορᾶς τῆς ἀγωγῆς αὐτῶν σταματῶσιν εἰς τὰ χεῖλη τοῦ κτηνώδους συζύγου τὴν ὕβριν, ἧτις ἐμελλε νὰ ἐξακοντισθῆ κατὰ τῆς συζύγου ἢ κρατοῦσι τὸν βραχίονα ὅστις ἐμελλε νὰ τύψῃ αὐτήν.

— Δυστυχῶς φίλε μου, ἐπανέλαβε, ζωνρῶς ὁ παιδαγωγός, πρέπει, ὡς βλέπω, νὰ σᾶς εἶπω πάντα. Διατί μὲ ἀναγκάζετε ν' ἀντιτάξω εἰς τὴν συγκινητικὴν καὶ πιστὴν ἀναμφιβόλως, ἀλλ' ἐξαιρετικὴν εἰκόνα ταύτην, τὴν σκληρὰν καὶ γενικὴν ἀλήθειαν; Λοιπὸν, ἰδοὺ ἡ ἀλήθεια: ἡ ἐνότης τῶν οἰκογενειῶν ἐπαπειλεῖται ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν πλεονεκτημάτων, τὰ ὅποια ἀναπτύσσει ἐν τῷ υἱῷ ἡ ὑπεροχὴ τῆς παιδείσεως αὐτοῦ. Τί διδομέν, πράγματι, εἰς αὐτόν, μετὰ τῶν γνώσεων τὰς ὁποίας τῷ διδάσκωμεν; Ἐξεῖς καλλιπεστέρας ἐκφράσεως, τάσεις πρὸς ἐκλεκτοτέρας τέρψεις, εὐγενεστέρας διανοητικὰς ἀνάγκας, κλίσιν πρὸς ἐξωτερικὴν τινα κομψότητα καὶ μάλιστα εὐγενεῖς πόθους πρὸς ὑψηλοτέρας ἰδέας, καὶ σχέδια γάμου ὑπέρτερα τῆς κοινωνικῆς καταστάσεώς του. Ταῦτα πάντα εἶνε ἀφορμαὶ παρεξηγήσεων καὶ ἀποχωρισμοῦ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ. Δὲν ὁμιλοῦν πλέον τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, δὲν ἐνδιαφέρονται πλέον περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων, δὲν ἔχουν πλέον τὰς αὐτὰς ἐξεῖς. Τί ἐπέρχεται τότε; Ὁ υἱὸς ἀπομακρύνεται τῆς οἰκίας, ἢ, ὅπερ χειρότερον, ἀν μείνῃ, ἀπομονοῦται καὶ σιγᾷ. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἔτι τῶν γονέων του, καὶ παρ' αὐτοὺς ἔτι καθήμενος, εἶνε μακρὰν διὰ τῆς σκέψεως καὶ ἡ σιγὴ ἦν ἐπιβάλλει εἰς ἑαυτὸν κατὰ τὸ

φαινόμενον ὡς ἐνδείξιν σεβασμοῦ, εἶνε κατὰ βάθος ἐκδήλωσις περιφρονησεως. Καὶ πῶς εἶνε δυνατόν νά γείνη ἄλλως; Τὸ ὑπ' ἡμῶν ἀνατρεφόμενον παιδίον δύναται ἐπιστρέφον εἰς τὸν οἰκίσκον τῆς θυρωροῦ μητρός του, εἰς τὸ μαγαζεῖον τοῦ παντοπώλου πατρὸς του, εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ ξυλουργοῦ πατρὸς του, εἰς τὸ ὑπόστεγον τοῦ ὑπηρετοῦ, δύναται, λέγω, νὰ προφυλάξῃ ἑαυτὸ ἀπὸ τὸ αἶσθημα τῆς ταπεινώσεως καὶ πληξέως; Δύναται νὰ ἐπιθυμῆ ἄλλο τι ἢ νὰ ἐξέλθῃ αὐτοῦ; Εἶδον, παραθέτω δὲ ἐν παράδειγμα ἐκ πολλῶν, εἶδον τὸν υἱὸν ἐνός κρεσπώλου, νοήμονα νεανίαν, δραστήριον, εὐπαιδευτον τοιαύτην λύπην νὰ αἰσθανθῆ διὰ τὴν βαναυσότητα καὶ τὴν ἀκρασίαν τοῦ πατρὸς του, ὥστε παρήτησεν αἴφνης τὴν παιδείυσιν του, καὶ μετέβη εἰς Ἀλγερίαν ὡς ζουάβος, ὅθεν ἐπανῆλθε μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του.

(Ἔπεται τὸ τέλος)

K

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Κατασκευὴ θυρῶν, παραθύρων καὶ ὀλοκλήρων οἰκιῶν ἐκ χάρτου.— Τροχοὶ σιδηροδρομικῶν ἀμαξῶν ἐκ χάρτου στερεώτεροι τῶν ἐκ χυτοῦ σιδήρου.— Βαρβέλια ἐκ χάρτου πρὸς ἐναπόθεσιν πετρελαίου.— Φιάλαι διάφοροι καὶ σωλῆνες φωταερίου ἐκ χάρτου.— Λαρτόστρωσις τῶν ὁδῶν τῶν πόλεων.— Κατασκευὴ λέμβων καὶ πλοιαρίων ἐκ χάρτου.— Δύο μακρὰ ἐκδρομαὶ ἐπὶ χαρτίου ἀκατίου.— Οἱ ἐκ χάρτου χιτῶνες καὶ τὰ πρόσθετα αὐτῶν περιλαίμια καὶ περιχειρίδια.— Νέα περίεργος ἐφεύρεσις κατασκευῆς προσθέτου θώρακος χιτῶνων.— Παραγωγή χάρτου μὴ ἀναφλεξιμοῦ.— Ἐφεύρεσις μίγματος καὶ ὀνόνης ἀλεξιπύρου.— Ἐτησία παγκόσμιος παραγωγή χάρτου.— Ἡ χαρτοποιία ἐν Ἑλλάδι.

Σήμερον, ὡς εἶπομεν προηγουμένως, ἡ κατασκευὴ τοῦ χάρτου γίνεται κατὰ μέγα μέρος πάλιν ἐκ φυτικῶν ἰνῶν, ἐκ τοῦ ξύλου. Πᾶν δὲ ξύλον ἐλαφρῶς ἰνώδες χρησιμεύει καὶ μεταβάλλεται εἰς μᾶζαν διὰ χάρτην.

Πλὴν δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τοῦτο ἡ βιομηχανία αὕτη τοῦ χάρτου διὰ καταλλήλων μηχανημάτων κατώρθωσε νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς ἄνωθι μάζης χάρτην συμπεπιεσμένον στερεώτατον χρησιμεύοντα πάλιν ἀντὶ ξυλείας, πρὸς τὴν κατασκευὴν διαφόρων προϊόντων στερεῶν παραγομένων ἐξ ἄλλων βιομηχανικῶν κλάδων.

Οὕτως ἀπὸ τινος ἡ κατασκευὴ χάρτου τοιούτου συμπεπιεσμένου ἀποτελεῖ σχεδὸν ἴδιον ὄλον κλάδον βιομηχανίας παρέχοντα ὑλικὸν λίαν στερεόν πρὸς διαφόρους ἄλλας ἐπιτυχεῖς ἐφαρμογὰς.

Ἐν Ἀμερικῇ, τῇ ἐξαιρετικῇ ταύτῃ τῶν ἐφευρέσεων χώρᾳ, ἐγένοντο αἱ πρῶται ἀπόπειραι καὶ δοκιμασίαι πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ συμπεπιεσμένου χάρτου εἰς τὴν ξυλουργίαν καὶ σήμερον ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι πολλὰ ἐργοστάσια χάρ-